

Otázky k absolutoriu - Hudební teorie

Společná část

Školní rok 2023/2024

- 1) **Znění otázky se řídí podle studentem zvoleného zaměření* v předmětu Dějiny hudby**
B: Italská a německá tvorba pro klávesové nástroje období baroka
D: Beethovenův vliv na hudbu dlouhého 19. století
M: Hudba USA („americké“ období Schoenberga, Stravinského, Martinů + Ives, Gershwin, Copland, Bernstein...) + Počátky jazzu, filmové hudby, muzikálu + Autoři latinské Ameriky (Villa-Lobos, Ginastera, Piazzola...)
Ž: Kořeny jazzu (Spirituál, Gospel, Boogie-Woogie, Ragtime, Blues); Vznik jazzu na jihu USA (zábavní čtvrt', kde „to“ vše vzniklo, Marching jazz, Dixieland)
- 2) **Znění otázky se řídí podle studentem zvoleného zaměření* v předmětu Dějiny hudby**
B: Instrumentální hudba období baroka
D: Píseň a idea komorní hudby v dlouhém 19. století
M: Francie (Olivier Messiaen a Edgar Varése) + Hudba elektronická a elektroakustická, významná poválečná centra, musique concrete, Music for Tape, hudba spektrální a IRCAM
Ž: 20. léta 20. století v USA (další zvuková média, revue, vznik muzikálu); LOUIS ARMSTRONG
- 3) **Znění otázky se řídí podle studentem zvoleného zaměření* v předmětu Dějiny hudby**
B: Italská opera a její vývoj v 17. století (klíčová střediska v Itálii i mimo ni, hlavní představitelé, díla...)
D: Symfonie a idea absolutní hudby v dlouhém 19. století
M: První darmstadtská generace (Boulez, Nono, Stockhausen), seriální a multiseriální hudba, principy seriální techniky + Druhá darmstadtská generace (Ligeti, Xenakis, Berio...) a její reakce na multiseriálistus, mikropolyfonie, hudba témbřů, stochastická hudba, meta-art, polytypy...
Ž: 20. léta v ČSR (nástup jazzu a zábavy s ním spojené, na kabarety navazující revue, trampská píseň), Osvobozené divadlo a Jaroslav Ježek
- 4) **Znění otázky se řídí podle studentem zvoleného zaměření* v předmětu Dějiny hudby**
B: Italská opera a její vývoj v první polovině 18. století (klíčová střediska v Itálii i mimo ni, hlavní představitelé, díla...)
D: Symfonická báseň a idea programní hudby v dlouhém 19. století
M: Aleatorika jako opozice vůči multiseriálistu, Cage a hudba náhody, preparovaný klavír, grafické partitury + Polská škola (Lutoslawski, Penderecki, Gorecki, Kilar...)
Ž: 30. léta 20. století v USA (swing, vznik big-bandů, B. Goodman, G. Miller, D. Ellington), 30. léta v ČSR (dechovka vs lidovka, počátky jazzu, R. A. Dvorský, E. F. Burian, vznik prvního slavného orchestru)
- 5) **Znění otázky se řídí podle studentem zvoleného zaměření* v předmětu Dějiny hudby**
B: Opera a další vokálně instrumentální žánry období baroka ve Francii, Anglii a ve Španělsku
D: Opera a hudební drama v dlouhém 19. století
M: Postmoderní obrat - polystylovost (Berio, Schnittke, Zimmermann, Crumb...), polystylové techniky + Hudba východního bloku (S. Gubajdulina ad.)
Ž: 40. léta v USA (bebop, stávka orchestrů, spory rádií a autorské organizace ASCAP, vznik BMI); Charlie Parker, Miles Davis

- 6) **Znění otázky se řídí podle studentem zvoleného zaměření* v předmětu Dějiny hudby**
B: Latinskojazyčná chrámová hudba v období baroka (oratorium, kantáta, mše etc.)
D: Česká hudba v dlouhém 19. století a fenomén tzv. „hudby národní“
M: Redukcionismus a nová jednoduchost (Cage, Pärt, Tavener, Gorecki...), reakce na přílišnou komplexitu, tintinnabuli, „nová spiritualita“ Pendereckého, Stockhausenův obrat + Minimal music (Riley, Young, Glass, Reich, Adams...), způsoby práce s patternem, vliv ethno/world music
Ž: 50. léta 20. století v USA (hledání nových vlivů-střední proud, populární muzikál, vznik rock'n'rollu a s ním spjatí zpěváci); 40. a 50. léta v ČSR (pokračování swingu ovlivněného dobovými událostmi, vznik dalších slavných orchestrů, bebop u nás, masová píseň, populární a jazzová/taneční tvorba, divadla malých forem)
- 7) **Znění otázky se řídí podle studentem zvoleného zaměření* v předmětu Dějiny hudby**
B: Chrámová hudba období baroka v německých protestantských zemích
D: Duchovní hudba v dlouhém 19. století, fenomén sekularizace a sakralizace různých oblastí hudby
M: Opera a hudební divadlo napříč 20. stoletím (včetně Československa a s důrazem na 2. polovinu 20. století), polytopy, antiopera, video-opera, opera-oratorium, muzikál, multimédia, role klasické a populární hudby ve společnosti
Ž: Cool Jazz, Hard-BOP, převratný rok 59'; 60. léta 20. století v ČSSR (vznik beatových skupin, hudebních festivalů, éra malých divadel, první muzikály u nás, včetně filmových...)
- 8) **Znění otázky se řídí podle studentem zvoleného zaměření* v předmětu Dějiny hudby**
B: Chrámová tvorba Johanna Sebastiana Bacha (německojazyčná i latinskojazyčná)
D: Fenomén virtuozity, vývoj nástrojů a jejich uplatnění, proměny orchestru v dlouhém 19. století
M: Československá hudba za 2. světové války, poválečná konjunktura (vznik nových institucí a festivalů), 50. – 60. léta, přetrvávající tradice (problematika socialistického realismu, otázka tvůrčí svobody, emigrace, Kabeláč, Slavický, Sommer, Eben, Kalabis, Husa ad.)
Ž: 60. léta 20. století ve světě (v USA - taneční hudba, folk, underground, muzikál; v GB - vznik popových, R&R, R&B, jazz-rockových skupin, underground)
- 9) **Znění otázky se řídí podle studentem zvoleného zaměření* v předmětu Dějiny hudby**
B: Hudba a hudební provoz u habsburského dvora ve Vídni v období baroka
D: Tance v hudbě dlouhého 19. století, problematika „vysoké“ a „nízké“ hudební kultury
M: 60. léta v Československu: progresivní směry (pražské a brněnské avantgardní skupiny, mezinárodní festivaly, stylová východiska, Nové vlny ve filmu a literatuře, československá filmová hudba, Rychlík, Klusák, Vostřák, Fišer, Kopelent ad.)
Ž: 70. léta 20. století ve světě (pop, rock, art rock, reggae, disco, muzikál, jazz fusion); 70. léta v ČSSR (politická „normalizace“, nástup nových pěveckých hvězd, vznik dalších orchestrů a skupin)
- 10) **Znění otázky se řídí podle studentem zvoleného zaměření* v předmětu Dějiny hudby**
B: Hudba a významné hudební události v českých zemích v období baroka
D: Myšlení o hudbě dlouhého 19. století, její dobová i pozdější reflexe; dobová hudební teorie a estetika
M: 70. léta až současnost v Československu/České republice (kulturní podmínky za normalizace a po revoluci, skladatelé v emigraci, nová hudební tělesa, současné festivaly a ansámblы pro soudobou hudbu, Havelka, Loudová, Kurz ad.)
Ž: Funk, hip-hop; 80. a 90. léta 20. století ve světě i u nás (metal, hardrock, pop, world/etnická hudba, new age)

- 11) Umění středověku
- 12) Umění renesance
- 13) Umění baroka
- 14) Umění 19. století
- 15) Umění 20. století
- 16) **Znění otázky se řídí podle studentem zvoleného zaměření* v předmětu Analýza skladeb**
B: Vokálně-instrumentální formy raného baroka, opera, madrigalová komedie, oratorium. Banchieri, Monteverdi
D: Vývoj sonátové formy od Beethovena do začátku 20.stol.
M: Funkce programnosti a její kreativní ztvárnění (A. Skrjabin: Vers la Flamme)
Ž: Tonální systém dur (ionský) a funkční moll, pentatonika
- 17) **Znění otázky se řídí podle studentem zvoleného zaměření* v předmětu Analýza skladeb**
B: Skladby pro instrumentální soubory v době baroka. Corelli, Lully, Händel
D: Vývoj cyklických forem směrem k jednotnému a propojenému celku (konkrétní způsoby propojování cyklu)
M: Kompoziční technika jako prostředek k vyjádření osobní filozofie (Ives: Dvě úvahy - výběr)
Ž: Dominantní akordy s nedominantní funkcí
- 18) **Znění otázky se řídí podle studentem zvoleného zaměření* v předmětu Analýza skladeb**
B: Instrumentální skladby pro sólový klávesový (či jiný akordický) nástroj v době baroka. Frescobaldi, Buxtehude, Bach, Scarlatti
D: Vývoj tonality, tonálního plánu skladeb a úloha harmonie v utváření témat
M: Hudební čas jako formotvorný prostředek (L. Fišer: 15 listů podle Dürerovy Apokalypsy)
Ž: Modální záměna
- 19) **Znění otázky se řídí podle studentem zvoleného zaměření* v předmětu Analýza skladeb**
B: Proměna hudební řeči s příchodem baroka, lineární versus harmonický kontrapunkt, tonalita, klauzule. Triové sonaty, koncerty. Telemann, Bach, Vivaldi.
D: Vývoj a formová struktura opery, úloha leitmotivů
M: Postmoderní estetika a její funkce (A. Pärt: Cantus in memoriam Benjamin Britten)
Ž: Tritonová substituce
- 20) **Znění otázky se řídí podle studentem zvoleného zaměření* v předmětu Analýza skladeb**
B: Musica poetica, rétorika a afektivní teorie, Schütz, Buxtehude, Bach
D: Hudba vokální, programní, snahy o nové hudební formy a inovace forem tradičních
M: Stylové prolínání historických a modernistických postupů (D. Lang: I lie, J. Tavener: The Lamb)
Ž: Mímotonální dominant, celá mim. kadence (mim. dominantní jádro)

Studentky a studenti, které/kteří v rámci 5. i 6. ročníku studia absolvovali **dějiny hudby (DH)** a **analýzu skladeb (AS)** v rámci **1 období**, mají otázky z obou předmětů v rozmezí 1-10 (DH) a 16-20 (AS).

Otázky označené žlutou barvou, č. 1-6 (DH), č. 16, 17 (AS), jsou určeny pro studentky a studenty, které/kteří oba předměty navštěvovali **pouze v 5. ročníku studia.**

Otázky označené zelenou barvou, č. 7-10 (DH), 18-20 (AS), jsou určeny pro studentky a studenty, které/kteří oba předměty navštěvovali **pouze 6. ročníku studia.**

* **B:** Hudba období Baroka, **D:** Hudba období Dlouhého století, **M:** Hudba období 20. a 21. století, **Ž:** Hudba žánrového okruhu jazzové a populární hudby

Studijní zaměření: Akordeon

- 21) Václav Trojan a jeho akordeonová tvorba
- 22) Nejvýznamnější koncerty pro akordeon s doprovodem orchestru u nás i ve světě
- 23) Akordeon v komorní hudbě, nepoužívanější nástrojové obsazení, literatura
- 24) Akordeon v soudobé hudbě, technické možnosti, literatura po roce 1970
- 25) Vývoj nástroje od jeho vzniku ke koncertnímu akordeonu

Studijní zaměření: Bicí nástroje

- 21) Nejstarší dějiny bicích nástrojů
- 22) Rozdělení bicích nástrojů
- 23) Historie a technický vývoj tympánů
- 24) Historie a vývoj soupravy bicích nástrojů
- 25) Bicí nástroje v symfonickém orchestru

Studijní zaměření: Cembalo

- 21) Francouzská a vlámská cembala období baroka a jejich stěžejní literatura (hlavní autoři a jejich reprezentativní díla)
- 22) Italská a španělská cembala období baroka a jejich stěžejní literatura (hlavní autoři a jejich reprezentativní díla)
- 23) Německá a anglická cembala období baroka a jejich stěžejní literatura (hlavní autoři a jejich reprezentativní díla)
- 24) Anglická cembala a jejich stěžejní literatura (hlavní autoři a jejich reprezentativní díla)
- 25) Cembalo ve 20. století a výběr z autorů 20. a 21. století se zvláštním zřetelem k české provenienci

Studijní zaměření: Dirigování

- 21) Orchester v období baroka. Obsazení, hlavní představitelé italské, německé a anglické provenience, stěžejní hudební formy, významná díla. Interpretační praxe, způsoby řízení orchestru
- 22) Orchester v období klasicismu. Obsazení, hlavní italští a němečtí představitelé, česká emigrace. Nové hudební formy. Vznik a počátky dirigentské profese
- 23) Orchester v období romantismu. Obsazení, nejvýznamnější zástupci evropských národních škol a jejich symfonická a vokálně-instrumentální díla. Nové hudební formy. Význam dirigentské profese v oblasti interpretačního umění
- 24) Česká orchestrální a vokálně-instrumentální literatura období romantismu
- 25) Stěžejní česká symfonická a kantátová tvorba po roce 1945 a její inspirační zdroje. Významní dirigenti se zaměřením na ČF a ND

Studijní zaměření: Dřevěné dechové nástroje

- 21) Dějiny (příslušného) nástroje
- 22) Instruktivní literatura pro daný obor
- 23) Přednesová literatura pro ZUŠ
- 24) Barokní, klasická a romantická literatura daného oboru
- 25) Skladby 20. a 21. stol. pro daný obor

Studijní zaměření: Elektrická kytara

- 21) Uveďte stručný souhrn vývoje elektrické kytary od jejího vzniku až po současnost s přihlédnutím na jejímu využití / funkci v hudební praxi.
- 22) Uveďte hlavní konstrukční rozdíly mezi kytarami typu Gibson a Fender.
- 23) Popište jednotlivé fáze vývoje konstrukce elektrické kytary a kytarového komba a uveďte alespoň některé z nejdůležitějších stavitelů kytar 20. století, kteří se zasadili o dnešní standardní podobu elektrické kytary
- 24) Uveďte hlavní osobnosti elektrické kytary a charakterizujte, čím se podílely na rozvoji hry po technické a výrazové stránce
- 25) Uveďte stručný souhrn jednotlivých kategorií a typů elektrických kytarových efektů, jakým způsobem a v jakém hudebním kontextu se používají.

Studijní zaměření: Harfa

- 21) Vývoj harfy a harfové techniky od počátků až po první pokusy o zavedení pedálového přeladovacího mechanismu (pravěk, starověk, středověk, novověk – harfy háčkové, chromatické, jednozářezové pedálové)
- 22) Jan Křtitel Krumpholtz – harfista, skladatel a konstruktér novodobého přeladovacího mechanismu
- 23) Baroko a repertoár pro harfu. Klasicismus a vznik originální harfové literatury v souvislosti se zdokonalením přeladovacího mechanismu (Mozart, Dusík, Albrechtsberger aj.)
- 24) Romantismus a rozšíření výrazových prostředků, romantické harfové koncerty (Spohr, Parish – Alvars, Reinecke, Zabel aj.). Zavedení harfy do orchestru H. Berliozem. Slavná sóla v romantických operách a baletech
- 25) Harfa v impresionismu (další zvukové možnosti; tvorba pro harfu sólo, komorní hudba s harfou, orchestrální). Harfa ve 20. a 21. století

Studijní zaměření: Housle

- 21) Uveďte houslařské školy, rody a významné tvůrce v Čechách a na Moravě, charakterizujte styl jejich tvorby a jejich přínos.
- 22) Uveďte nejvýznamnější houslařské školy, rody a houslaře v Itálii a ve Francii (ve Francii rovněž smyččáře), charakterizujte styl jejich práce a jejich přínos.
- 23) Charakterizujte vývoj houslové tvorby a reprezentativní tvůrce v období baroka v Itálii a v Německu. Uveďte nejvýznamnější houslová díla (koncerty a sonáty) vrcholných skladatelů vídeňského klasicismu.
- 24) Uveďte nejvýznamnější houslová díla (koncerty, sonáty, fantazie) skladatelů romantismu a novoromantismu, světových i českých.
- 25) Uveďte skladatele 20. století s nejobsáhlejší a nejvýznamnější houslovou tvorbou, charakterizuje autory a závažná díla

Studijní zaměření: Klasický zpěv

- 21) Jaká jsou kantátová a oratorní díla nejvýznamnějších barokních skladatelů?
- 22) Kdy nastal největší rozkvět tvorby umělé písně a jmenujte nejvýznamnější skladatele a jejich díla
- 23) V čem spočívá význam operní reformy Richarda Wagnera, vyjmenujte a charakterizujte jeho dílo
- 24) Vyjmenujte a charakterizujte písňovou, oratorní, kantátovou a operní tvorbu Antonína Dvořáka
- 25) Pohovořte o písňové, kantátové, oratorní a operní tvorbě Leoše Janáčka a Bohuslava Martinů

Studijní zaměření: Klavír

- 21) Předchůdci klavíru, klavírní literatura období baroka
- 22) Vznik kladívkového klavíru, vídeňský hudební klasicismus v klavírní literatuře
- 23) Klavírní literatura 19. století, období hudebního romantismu
- 24) Klavírní literatura 20. století
- 25) Česká klavírní literatura

Studijní zaměření: Kontrabas

- 21) Vznik a historický vývoj kontrbasu
- 22) Vývoj smyčce
- 23) Čeští stavitelé kontrbasu – konstrukční odlišnosti nástroje
- 24) Česká a světová literatura sólového kontrbasu 20. a 21. století
- 25) Kontrabas v komorní hudbě a v orchestrálních sólech 20. a 21. století

Studijní zaměření: Kytara

- 21) Uveďte stručný souhrn vývoje strunných drnkacích nástrojů od jejich vzniku až po období renesance s přihlédnutím k jejich využití/funkci v hudební praxi.
- 22) Uveďte hlavní konstrukční rozdíly mezi loutnou a kytarou.
- 23) Popište jednotlivé fáze vývoje konstrukce kytary od španělské vihuely po moderní kytaru a uveďte alespoň některé z nejdůležitějších stavitelů kytar 20. století, kteří se zasadili o dnešní standardní podobu klasické kytary.
- 24) Uveďte hlavní představitele období hudebního klasicismu a romantismu včetně jejich přínosu v oblasti kytarové literatury jak sólové/komorní, tak didaktické (kytarové školy a metodiky).
- 25) Vyjmenujte nejvýznamnější autory kytarové literatury 20. století, kteří byli inspirováni působením Andrése Segovii.

Studijní zaměření: Lesní roh

- 21) Francouzské rohy „cor de chasse“ a jejich význam pro hru na lesní roh v Čechách. Hrabě Sporck a první čeští hornisté
- 22) Jan Václav Stich – Punto
- 23) W. A. Mozart a jeho tvorba pro lesní roh
- 24) Německý romantismus a lesní roh (Strauss, Schumann aj.)
- 25) Moderní hudba a lesní roh

Studijní zaměření: Populární zpěv, skladba a aranžování populární hudby

- 21) Zahraniční rocková a populární hudba 50. a 60. let 20. století
- 22) Moderní muzikály a rockové opery od 60. let
- 23) Česká rocková hudba od druhé poloviny 20. století po současnost.
Vývoj, nejúspěšnější interpreti a soubory, hudební festivaly a ceny.
- 24) Český folk a folk rock od 60. let po současnost
- 25) Novější formy rockové a populární hudby a její 70. až 90. léta 20. století

Studijní zaměření: Pozoun

- 21) Vznik a vývoj trombonu – změny ve stavbě nástroje
- 22) Stěžejní literatura trombonu (školy, etudy, přednesy)
- 23) Využití trombonu v orchestru
- 24) Využití trombonu v komorní hudbě
- 25) Významní hráči ve hře na trombon

Studijní zaměření: Skladba

- 21) Popište vývoj kompoziční techniky a základní estetická pravidla kompozice v jednotlivých historických obdobích od středověku do současnosti (vztah k reprodukčním možnostem, objev vícehlasu, vývoj notace a tajemství partitury, vývoj tonality a ladění atp.)
- 22) Popište výhody a rizika komponování u nástroje nebo počítače (závislost na zvuku nástroje a stylizaci, zavádějící zvukovost, nerozvíjení vlastní imaginace...). Uveďte příklady ovlivnění nástrojem z historie (Franck, Reger, Janáček...)
- 23) Popište genezi vzniku skladby, tj. jednotlivé etapy tvorby (výběr nápadu, koncepce a skica díla, partitura, korektury po poslechu, nové verze díla...) a na příkladech historických osobností dokumentujte různé přístupy ke tvorbě.
- 24) Popište volbu výrazových prostředků při kompozici pro různé cílové skupiny a účely díla (tvorba pro děti, pro film, pro amatéry, pro špičkové komorní soubory atp.) a uveďte příklady autorů (pro amatéry nebo děti: Bach: Knížka pro AMB, Dvořák: Sonatina, Martinů: Loutky, klasické sonatiny atp., film srovnat např. tvorbu L. Fišera pro film a pro koncertní provoz atp.)
- 25) Vztah autor – interpret. Popište možné podoby tohoto vztahu, důsledky pro finální podobu díla a uveďte známé příklady z historie (Beethoven – Franz Clement, Beethoven – arcivévoda Rudolf, Dvořák – Hanuš Wihan, Suk – Václav Talich atp.).

Studijní zaměření: Trubka

- 21) Trubka a její použití v období baroka
- 22) Vynález ventilu a pístu
- 23) Školy a etudy pro trubku
- 24) Stěžejní přednesové skladby pro trubku
- 25) Významní hráči ve hře na trubku (klasická hudba i jazz)

Studijní zaměření: Tuba

- 21) Vývoj nátrubkových nástrojů po dvou liniích
- 22) Historický význam roku 1835 a roku 1845 pro vznik tuby v dnešní podobě
- 23) Basová a kontrabasová tuba v orchestru
- 24) Školy a etudy pro tubu
- 25) Stěžejní přednesové skladby pro tubu

Studijní zaměření: Varhany

- 21) Vývoj varhan od předchůdců varhan do renesance včetně
- 22) Charakteristiky a srovnání barokních nástrojů v Itálii, Německu, Čechách atd.
- 23) Varhanní tvorba v Německu
- 24) Varhanní tvorba ve Francii
- 25) Česká varhanní tvorba

Studijní zaměření: Viola

- 21) Uveďte houslařské školy, rody a významné tvůrce v Čechách a na Moravě, charakterizujte styl jejich tvorby a jejich přínos se zaměřením na stavbu viol.
- 22) Uveďte nejvýznamnější houslařské školy, rody a houslaře v Itálii a ve Francii (ve Francii rovněž smyčcaře), charakterizujte styl jejich práce a jejich přínos se zaměřením na stavbu viol, jejich formáty, rozměry; vývoj a dnešní rozměry a váha violového smyčce.
- 23) Uveďte nejvýznamnější skladatele, komponující pro violu v období baroka a klasicismu, jejich hlavní violová díla (koncerty, sonáty a j.) a charakterizujte je.
- 24) Uveďte nejvýznamnější violová díla (koncerty, sonáty, fantazie) skladatelů romantismu a novoromantismu, světových i českých.
- 25) Uveďte skladatele 20. století s nejobsáhlejší a nejzávažnější violovou tvorbou, charakterizujte autory a významná díla.

Studijní zaměření: **Violoncello**

- 21) Vysvětlete vývojové souvislosti violoncella a tenorbasové violy da gamba, uveďte podobné rysy i rozdíly obou nástrojů a popište vznik a vývoj violoncella s přihlédnutím k vlivu A. Stradivariho
- 22) Jmenujte významné houslařské rody a houslaře, kteří pracovali na území Čech a Moravy, zařaďte je do jednotlivých škol a charakterizujte styl jejich tvorby s přihlédnutím ke stavbě violoncell
- 23) Jmenujte významné houslařské rody a houslaře, kteří pracovali v Itálii a Francii, zařaďte je do jednotlivých škol a charakterizujte styl jejich tvorby s přihlédnutím ke stavbě violoncell
- 24) Uveďte významná díla (suity, sonáty, koncerty) violoncellového repertoáru období baroka a klasicismu
- 25) Uveďte významná díla (sonáty, koncerty, variace...) violoncellového repertoáru období romantismu, novoromantismu a 20. století s přihlédnutím ke světové i české tvorbě